

Møllestien

Møllestien ved Sønderskov

2,7 km gennem spændende
natur og kulturhistorie

1. Møllesti start. Kort og folder kan ses her og findes også på museets hjemmeside: www.sonderskov.dk

2. Møllevejen gik i 16- og 1700-tallet øst om skovpartiet "Hjortehaven" og fulgte skovskellet ned til Mølletofte (4-5), hvor grus- og stenvejen gik stik mod øst og ned til møllen.

3. "Bachmanns øje" kalder vi dette store egetræ. Engang da træet var ungt for 200 år siden, er der skåret en stor sidegren af træet, og der er dannet et lodret ar, som er lukket helt sammen, så det ligner et sammenknebent drageøje.

Bachmann familien var bosiddende på Sønderskov i barokkens opblomstring i 1700-tallet, man kan lære mere om familien og deres virke, ved et besøg på Museet på Sønderskov.

4. Møllestien knækker her mod øst og følger omtrent den oprindelige Møllevej i skellet mellem Øster Marken og Mølletofte i 1700-tallets marker.

5. I Mølletofte og Østermarken lå der oprindeligt 6 gravhøje fra oldtiden. Museet har erhvervet en samling af genstande fra amatørarkæolog, apoteker Christian Mikkelsen (indsamlet og købt i årene 1900-1940). I samlingen er der også ældre plyndringsfund fra nogle af Sønderskovshøje, som er blevet sløjfet i løbet af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet.

6. Sønderskov Mølle er privatejet. De nuværende ejere overtog møllen i 2001. Vandmøllen leverer i dag strøm til husholdningen og har indtil for nylig leveret strøm til en produktion af olieprodukter til heste og hunde på stedet.

7. Sønderskov vandmølle har antagelig været her lige siden middelalderen, da herregården blev anlagt. Der er i brandtomten i kælderen på Sønderskov fundet dele af store møllesten fra 14-1500-tallet.

8. Stien går fra Sønderskovmøllevej og ind i skoven til venstre, derfra går stien mod nordvest skråt ned over de stejle istidsskrænter mod mose og enge omkring Malt Bæk.

9. På denne lokalitet havde møllerfamilien Jens Ebbesen (ejer 1910-1963) en udsigtsplads med et bord af støbte møllesten af grovmagret cement – jernringene til de knuste møllesten ligger tilbage i skovbunden. Senere er træerne vokset godt til, og udsigten er kun mulig efter løvfald. Man oplever herfra tydeligt de stejle istidsskrænter fra Saale-istiden (for 188.000-128.000 år siden) ned til ellemosen.

På kortet er 10-tallet placeret forkert, hvis du vil vise den værdifulde natur og broen. Broen er øst for Maltbæk (altså mellem 9 og 10 på kortet).

10. Enge og moser omkring Malt Bæk rummer værdifuld natur og er derfor beskyttede af naturbeskyttelsesloven. Desuden er området en del af en del af fredningen af Kongeådal...

Der skulle således en særlig dispensation til anlæggelse af den 81 meter lange plankesti af massiv eg og til den 6 meter lange bro tværs over Malt Bæk. Alle materialer er stilkeg og hvideg fra Sønderskov, og hoved-

parten af træet er fra det opsavede træ efter orkanen den 3. december 1999, hvor der faldt langt over 1000 træer syd for Sønderskov.

I mosen kan man i forsommeren opleve den fredede orkide Maj-Gøgeurt. Man kan også lære, at solbær er en hjemmehørende plante i danske moser.

11. Kanaldæmningen er gravet ved håndkraft i 1800-tallet, da møller Peder Jørgensen efter overtagelsen i 1804 anlagde en ekstra mølle – en stampemølle med stampeværk til formaling af benmel og stampning af klæde – det såkaldte vadmelsklæde af filtet garn. Denne møllekanal havde 3 opsamlingsdamme til vand, så produktionen ikke gik i stå og så man kunne opnå et tilstrækkeligt vandtryk på hjulet.

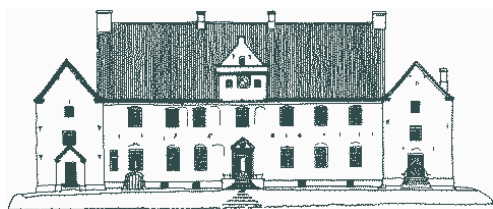
12. Kildebækken har kontant en mindste vandføring på 15-20 liter pr. sekund. Vandet til Sønderskov Mølle kommer fra flere tilløb og kilder med et opland på 11 km², hvor kildebækken fødes ved grundvand fra kilder 600 meter mod vest - helt krystalklart og kalkholdigt vand fra bakkeøens dybgrund.

13. Diget følger de gamle øst-vestgående agerstrimler i Østermarken, som man kan se på Sønderskovs udsigtskort fra 1787 – et udsnit gengives på bagsiden af dette hæfte. Kortet er udstillet på museet, og det er en fantastisk kilde til illustration og dokumentation af kultur- og naturmiljøet for 200 år siden.

14. Mergelgrav fra midten af 1800-tallet med kørramme mod nordøst, hvor heste har trukket de læsede mergelkærrer op fra udgravningen. En kasse med to hjul under, netop så stor, at én hest kunne trække læsset op af graven, og køre det ud på de marker, der var kalktrængende. Mergel er en kalkholdig finkornet istidsler fra forrige istid – Saaleistiden. Denne ler blev i

1800-tallet opgraved og transporteret til de jorde, hvor der var brug for grundforbedringsmiddel.

15. Sønderskovgårdvej blev anlagt som grusvej i begyndelsen af 1800-tallet og blev den nye møllevej tværs over Østermarken. Den nye vej er antagelig blevet anlagt, da Sønderskovs ejer ritmester C. Saxesen i 1804 frasolgte Sønderskov Mølle. Jorddiget følger et gammelt markskel fra 1700-tallet, og på vestsiden af diget har der gået en gammel vej, som gik øst om Nørreskoven, øst om Langeskov, via Maltbæk Mose til Estrup Hovedgård.

Museet på Sønderskov

Sønderskovgårdvej 2, 6650 Brørup

www.sonderskov.dk | 75 38 38 66

